

Specialeansøgning

Region: Region Midtjylland

Vedr. speciale: Oto-rhino-laryngologi

Dato: 27. maj 2009

1 Generelle overvejelser i forhold til specialet

1.1 Generelle overvejelser over den planlagte organisering af akutområdet i forhold til specialet

Hospitaler med fælles akutmodtagelse varetager behandlingen på hovedfunktionsniveau. Det gælder akut kirurgisk og medicinsk behandling og planlagt behandling. I forlængelse heraf er de nødvendige specialer tilstede for en optimal udredning og behandling.

I de fælles akutmodtagelser foregår en bred og tværfaglig indledende – og evt. endelig – diagnostik og behandling af akutte og uselektede patienter og således også øre-næse-hals patienter. Fra akutmodtagelserne sker der en udskrivning eller overførsel til specialafdeling, herunder øre-næse-hals-afdelinger på Hospitalsenhed Vest, Regionshospitalet Viborg eller Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Der vil være akutmodtagelse på følgende hospitaler i Region Midtjylland:

- Regionshospitalet Horsens
- Regionshospitalet Randers
- Regionshospitalet Viborg
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus
- Hospitalsenhed Vest

På de fem hospitaler med fælles akutmodtagelser vil der være

- Intern medicin
- Ortopædisk kirurgi
- Kirurgi (parenkym)
- Anæstesiologi med intensiv afdeling niveau 2
- Diagnostisk radiologi
- Klinisk biokemi

1.2 Generel beskrivelse af og overvejelser over sammenhængen i specialet på tværs af funktionsniveauer

Planlægningen af placering af de lægefaglige specialer i Region Midtjylland tager udgangspunkt i regionens akutplan og hospitalsplan. Hospitalsplanen udstikker blandt andet de overordnede linjer for beslutninger om samling af funktioner og udvikling af stærke faglige miljøer i Region Midtjylland.

Der er tre afdelinger i Region Midtjylland, som varetager behandling på hovedfunktionsniveau inden for øre-næse-hals-specialet. Det er

- Hospitalsenheden Vest, Holstebro
- Regionshospitalet Viborg
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Øre-, næse-, halsklinikken, Regionshospitalet Randers, fungerer fagligt som en satellitfunktion til Øre-, næse-, halsafdelingen, Århus Sygehus. Klinikken fungerer udføres af læger ansat på Øre-, næse-, halsafdelingen, Århus Sygehus.

På Århus Universitetshospital, Århus Sygehus vil endvidere varetages regionsfunktioner og højt specialiserede funktioner. Nogle af funktionerne varetages desuden som udefunktioner på Regionshospitalet Randers, se afsnit 3.

Der varetages desuden regionsfunktioner på Regionshospitalet Viborg og Regionshospitalet Holstebro.

Det bemærkes, at den *basale eller indledende* udredning foretages på det hospital, der modtager patienten. De ukomplicerede tilfælde behandles lokalt. *Komplicerede tilfælde og den videre udredning og behandling* viderevisiteres til de hospitaler, der har regionsfunktionen. Kontrol og efterbehandling anses for at kunne varetages lokalt

Region Midtjylland ansøger om placering af højt specialiseret funktion på følgende hospital i et formaliseret samarbejde med Århus Universitetshospital, Århus Sygehus:

- Regionshospitalet Viborg
- Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Holstebro)

1.3 Generel beskrivelse af og overvejelser over sammenhængen til andre specialer

De elektive funktioner, som varetages på regionshospitalet Randers er primært hovedfunktioner.

Inden for øre-næse-hals-området samarbejdes med en række specialer: Oftalmologi, neurologi, intern medicin (endokrinologi), intern medicin (nefrologi). Diagnostisk radiologi med CT- og MR – skanning.

Endvidere er der et tæt samarbejde med pædiatri, lungemedicin, kirurgi, nuklearmedicin, klinisk onkologi, radiologi og neurokirurgi ved sygdomme med relation til cerebrum. Der samarbejdes med regionens tandpleje og ligeledes jævnlig kontakt til kæbekirurgisk afdeling, Århus.

I Sundhedsstyrelsens specialevejledning oplystes behov for samarbejde med en række specialer. For enkelte hospitaler vil enkelte samarbejdende specialer ikke være til stede på selve matriklen. Her er der samarbejde med de øvrige hospitaler.

1.4 Implementering

Nogle af de regionsfunktioner og højt specialiserede funktioner, som der søges om, udføres allerede i dag på de angivne hospitaler og matrikler – jf. skema 2B. Implementering af nye regionsfunktioner og nye højt specialiserede funktioner (jf. bilag 2b) vil blive implementeret i forlængelse af godkendelse fra Sundhedsstyrelsen og vil blive udrullet i takt med, at de bygningsmæssige og teknologiske faciliteter er til stede.

1.5 Udvikling og fremtidsplaner

Der etableres et samarbejde mellem Hospitalsenheden Vest, Regionshospitalet Viborg og Århus Universitetshospital, som skal bidrage til at styrke de enkelte funktioner og sikre tilstrækkelig patientunderlag til de enkelte funktioner.

2 Specialets hovedfunktionsniveau

2.1 Generel beskrivelse af og overvejelser over den planlagte organisering af hovedfunktionerne i specialet

Der er tre afdelinger i Region Midtjylland, som varetager behandling på hovedfunktionsniveau. Det er

- Hospitalsenheden Vest, Holstebro
- Regionshospitalet Viborg
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

2.2 Generel beskrivelse og overvejelser over opfyldelsen af anbefalinger til varetagelsen af hovedfunktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Holstebro) og Regionshospitalet Viborg lever op til anbefalingerne for varetagelse af hovedfunktionsniveau i oto-rhino-laryngologi.

Alle 3 afdelinger behandler patienter på hovedfunktionsniveau og alle 3 afdelinger har akut vagt 24 timer i døgnet, alle årets dage.

2.3 Eventuelt vedr. hovedfunktioner i specialet

I forhold til de elektive aktiviteter på Regionshospitalet Randers, så gælder det, at der er tale om udvalgte hovedfunktioner, som i stor udstrækning også foregår på private klinikker eller i privat praksis.

3 Specialets regionsfunktionsniveau

3.1 Overvejelser over den planlagte organisering af regionsfunktionerne i specialet

Region Midtjylland ansøger om regionsfunktion i specialet på følgende hospitaler:

- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.
- Regionshospitalet Viborg
- Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Holstebro)

Fire regionsfunktioner søges varetaget af Århus Universitetshospital, Århus Sygehus på matriklen Regionshospitalet Randers, det vil sige som udefunktion, hvor det er øre-næse-halslæger fra Århus Sygehus, der varetager funktionen i Randers. Det drejer sig om følgende:

- Ydre næsekorrektioner
- Spytkirtelkirurgi og –skopi
- Kongenitte cyster og –fistler
- Diagnostisk mediastinoskopi

Regionsfunktioner foregår efter fælles retningslinjer for alle tre afdelinger.

Det gælder særligt for funktionen ”Diagnostisk mediastinoskopi”, at de ukomplicerede tilfælde behandles lokalt på regionshospitalerne. Komplicerede tilfælde og den videre behandling videreiseres til de hospitaler, der har regionsfunktionen. Kontrol og efterbehandling anses for at kunne varetages lokalt.

Der etableres på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus *Center for thyreoida og parathyreideakirurgi*, hvor de funktioner, på hhv. kirurgisk afdeling og øre-næse-halsafdelingen, der varetager kirurgi i forbindelse med de nævnte lidelser, indgår i ét center.

Der er inden for Hospitalsenheden Vest etableret et center for varetagelse af thyreideakirurgi, der omfatter Regionshospitalet Herning (kirurgi) og Regionshospitalet Holstebro (øre-næse-hals). Operationerne foretages i Holstebro, mens en del af udredningen foregår i Herning.

Med henblik på en hensigtsmæssig varetagelse af thyreideakirurgien fastslås det ligeledes i hospitalsplanen for Region Midtjylland, at der skal ske en nærmere udredning af organiseringen af området internt i regionen.

3.2 Befolkningsunderlag

Befolkningsunderlaget for hver enkelt funktion fremgår af bilag 2b for hvert hospital

3.3 Overvejelser over opfyldelsen af krav til varetagelsen af regionsfunktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus opfylder kravene til varetagelse af regionsfunktioner inden for specialet.

Regionshospitalet Viborg opfylder kravene til varetagelse af regionsfunktioner inden for specialet med følgende bemærkning:

Vedr. neurokirurgi er der på Regionshospitalet Viborg neurokirurgiske konsulenter, som afdelingen har mulighed for at trække på.

Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Holstebro) opfylder kravene til varetagelse af regionsfunktioner inden for specialet.

3.4 Formaliseret samarbejde

Der søges ikke funktioner varetaget i et formaliseret samarbejde.

3.5 Eventuelt vedr. regionsfunktioner i specialet

Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Holstebro) og Regionshospitalet Viborg vil fremover styrke samarbejdet mellem de to øre-næse-halsafdelinger. Der tænkes her på fælles instrukser, udnyttelse af særlig ekspertise hos de enkelte overlæger med henvisning af patienter mellem afdelingerne, f. eks i forbindelse med øget venteliste, vakan- cer og ferieperioder.

Der er et øget samarbejde mellem øreafdelingerne i Holstebro og Viborg på en række behandlings- og uddannelsesområder, og i relation til de ønskede regionale funktioner bemærkes især samarbejde omkring sinonasale papillomer, FESS- og CAS-kirurgi.

Der er indledt et begyndende samarbejde inden for behandling af kompliceret bihule- sygdomme og invert papillom mellem Regionshospital Viborg og Regionshospital Holstebro

Afdelingerne står således i fællesskab godt rustet til generelt at varetage regionale funktioner i den vestlige del af regionen.

Vedr. funktionen ”anvendelse af voice-analyser mv. til diagnostik af stemmelidelser”: Specielt om den foniatiske funktion, der ønskes oprettet på Regionshospital Viborg, kan det anføres, at den ikke forefindes i Jylland. Der forventes samarbejde med den tilsvarende klinik på øre-næse-halsafdelingen ved Odense Universitetshospital på dette område.

Hospitalerne registrerer øreoperationer i lokale databaser. Århus Sygehus har etableret et færdighedslaboratorium til uddannelse af otokirurger. På Århus Sygehus, Regions- hospitalet Viborg og Regionshospitalet Holstebro rådes der over otokirurgiske simula- torer. Der er flere læger under oplæring i otokirurgi.

Øre-næse-halsafdelingen på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har et samar- bejde med de 2 øvrige øre-næse-halsafdelinger i Region Midtjylland omkring hvilke patienter, der skal henvises til afdelingen i Århus, ligeledes hvilke undersøgelser, der skal foreligge, før en patient viderevisiteres, således at den enkelte patient kan forun- dersøges og udredes i Holstebro eller Viborg og videresende færdigundersøgt og for- beredt til behandling/kirurgi i Århus.

Afdelingens neurootologiske funktion er under udbygning. Der er indgået et samar- bejde med Universitetsklinikken i Lund, Sverige, på dette område. Der har været læ- ger og andet personale på studieophold i Lund og i Australien. Særlige problempatien-

ter vil blive drøftet på fælles konferencer mellem afdelingen i Århus og afdelingen i Lund.

4 Specialets højt specialiserede niveau

4.1 Overvejelser over den planlagte organisering af højt specialiserede funktioner i specialet

Region Midtjylland ansøger om højtspecialiseret funktion på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Region Midtjylland ansøger om, at enkelte højt specialiserede funktioner (carcinoma in situ og laryngeal sulcus glottidis) varetages på Hospitalsenheden Viborg i et formuleret samarbejde med Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Disse funktioner knytter sig til den forventede tilstedeværelse af et foniatrisk laboratorium med stroboskopi og stemmeanalyse på Regionshospitalet Viborg, jf. kapitel 3.

Det bemærkes at funktionen ”Osteoradionekrose og forbehandling ved implantatkirurgi med behov for trykkammerbehandling (HBO-behandling)” varetages under specialet tand-mund-kæbekirurgi, se denne ansøgning. Det er kæbekirurgisk afdeling, der varetager dette område i samarbejde med anæstesiologisk afd. omkring trykkammer. Til gengæld har øre-næse-halsafdelingen et samarbejde med anæstesiologisk afdeling omkring trykkammerbehandling ved patienter med nekrotiserende fasciit i hovedhalsområdet.

Funktionen ”Kirurgi for kraniofaryngeom” varetages på Neurokirurgisk Afsnit, Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Funktionen ”Butolinumbehandling af oromandibulær dystoni” varetages af Neurologisk afdeling på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Der er enkelte højt specialiserede funktioner, som ikke vil blive varetaget i Region Midtjylland:

- Oto-rhino-laryngologisk relateret flyve- og dykkermedicin, kirurgi for kraniofaryngeom, acusticusneurinomkirurgi eller kirurgisk behandling af intraktabel svimmelhed: Funktionen varetages på Rigshospitalet. Århus Sygehus forventer at kunne udrede og kontrollere disse patienter.
- Acusticusneurinom kirurgi: Varetages på Rigshospitalet
- Intraktabel svimmelhed (vestibularisoverskæring, saccotomi): Varetages på Gentofte Sygehus.
- Operation for karsvulst i næsesvælget (juvenilt angiofibrom): Varetages på Odense Universitetshospital
- Butolinumbehandling af spastisk dysfoni: Odense Universitetshospital
- Diagnostik og behandling af pulmonale arteriovenøse malformationer PAVM (Mb Osler): Varetages på Odense Universitetshospital
- Fotodynamisk terapi: Varetages på Rigshospitalet
- Behandling af osteoradionekrose og forbehandling ved implantatkirurgi med behov for trykkammerbehandling (HBO-behandling): Varetages på Rigshospitalet.

4.2 Befolkningsunderlag

I Region Midtjylland varetages de højt specialiserede funktioner af ét hospital.

Øre-næse-halsafdelingen har traditionelt udført en del af den højt specialiserede funktion for Region Nordjylland og i lidt mindre grad for Region Syddanmark. Det forventes at denne servicering af Region Nordjylland og region Syddanmark fortsættes. For enkelte funktioner gælder det, at hospitalerne varetager opgaven for hele landet.

Der er således afhængig af funktionen et befolkningsunderlag på op til ca. 5,5 mio.

Det konkrete befolkningsunderlag for hver funktion fremgår af bilag 2b for hvert hospital.

Befolkningsunderlaget for hver enkelt funktion fremgår af bilag 2b for hvert hospital

4.3 Overvejelser over opfyldelsen af krav til varetagelsen af højt specialiserede funktioner i specialet

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus opfylder kravene til varetagelse af højt specialiserede funktioner inden for specialet.

Århus Sygehus er en del af Århus Universitetshospital, og der er derved sikret adgang til samarbejde med alle relevante specialer såvel kliniske som parakliniske, som ikke forefindes på matriklen, Århus Sygehus.

4.4 Formaliseret samarbejde

Region Midtjylland ansøger om varetagelse af to højt specialiserede funktioner på Regionshospital Viborg i et formaliseret samarbejde med Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Det drejer sig om følgende højt specialiserede funktioner:

- Laserbehandling af carcinoma in situ
- Behandling af laryngeal sulcus glottidis

Disse funktioner knytter sig til den forventede tilstedeværelse af et foniatrisk laboratorium med stroboskopi og stemmeanalyse.

Funktionen forventes varetaget i samarbejde med den foniatiske funktion på Odense Universitetshospital og i det omfang, hvor det vedrører mindre kræftformer eller forstadier dertil i struben, forventes funktionen opretholdt i et formaliseret samarbejde med det onkologiske team på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Region Midtjylland søger ikke funktionen ”Diagnostik og behandling af pulmonale arteriovenøse malformationer PAVM (Mb Osler)”. Dog skal følgende bemærkes:

- Regionshospitalet Viborg screener patienter og videresender dem ved positivt udfald til Odense Universitetshospital.
- Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har erfaring i og har hidtil kunnet behandlet de nasale symptomer ved Mb Osler. Det forventes, at afdelingen fortsat kan og skal behandle dette område.

Det fremgår desuden af skema 2a, hvor der søges funktioner varetaget i formaliseret samarbejde.

Følgende funktioner, der søges til selvstændig varetagelse ved Århus Universitetshospital, Århus Sygehus, søges ligeledes varetaget på Aalborg Sygehus i et formaliseret samarbejde med Århus Universitetshospital, Århus Sygehus:

- Sino-nasalcancer
- Mundhulecancer
- Pharynxcancer
- Larynxcancer

Samarbejdet omkring de fire funktioner er beskrevet i samme formaliserede samarbejdsaftale.

Se også ansøgningen fra Region Nordjylland.

4.5 Eventuelt vedr. højt specialiserede funktioner i specialet

Øre-næse-halsafdelingen på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus er for tiden ved at etablere et detaljeret samarbejde med øre-næse-halsafdeling ved Århus Universitetshospital, Aalborg Sygehus på flg. områder: Hoved-halskræft (laryngectomier, næse-bihulekræft, mundbundscancer, svælgkræft) og CI.

Der er etableret et internationalt samarbejde mellem afdeling H på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus og forskere i San Diego, USA, Toronto, Canada og Lund, Sverige. Der er etableret et meget tæt forskningssamarbejde med PET-centret, Neuro-radiologisk afdeling, Institut for medicinsk Biokemi, Anatomisk Institut og Institut for Klinisk Immunologi samt Klinisk Mikrobiologi og Klinisk Kemi ved Århus Universitet og Århus Universitetshospital.

Desuden er afdeling H på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus i tæt samarbejde med Dansk NeuroforskningsCenter (DNC), som netop er etableret med 5000kvm til 160 forskere indenfor neuroområdet. Formålet er at styrke forskning indenfor neurobiologi, neuroimaging og klinisk neuroforskning i tæt samarbejde med Århus Universitet i Neurocampus Århus. Det er centrets formål at styrke translation fra grundforskning til klinisk forskning og patientbehandling.

Øre-næse-halsafdelingen på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus har et samarbejde omkring hoved-halskræft med Region Nordjylland hvor der opereres ud fra de samme protokoller, ligeledes foregår kontrollen af patienter opereret i Århus, men bostedende i Region Nordjylland i Aalborg ud fra fælles retningslinier. – Der er et samarbejde på CI området med øre-næse-halsafdelingen på Gentofte Hospital og Odense Sygehus med fælles retningslinier, fælles udvikling, og før børnenes vedkommende fælles database. En fælles database for voksne er under etablering.